

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ إِنَّهُ خَيْرُ نَاصِرٍ وَمَعِينٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ وَآلِهِمَا الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَىٰ أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ أَبَدَ الْأَبَدِينَ

هنگام نیکو و خجسته

سؤال: شنیده ام که در کلام معصومین علیهم السلام آمده است که اوقات نمازهای واجب از اوقات سعد است، آیا این حکم کلی است؟ چطور با مطالب دقیق دیگری که در تناسب یا عدم تناسب اوقات مطرح است قابل جمع می باشد؟ در صورت امکان راهنمایی بنمائید.

جواب:

(۱) - در مجامع کلام خازنان وحی علیهم السلام این طور آمده است که: ابو بصیر می گوید: خدمت حضرت امام صادق علیه السلام بودم، دیدم مردی در برخی مسایل نجوم (تنجیم) از حضرت علیه السلام می پرسید، پس از آنکه آن شخص از محضر امام علیه السلام بیرون رفت، به حضرت علیه السلام عرض کردم: آیا این علم (تنجیم) اصل و ریشه ای (درست) دارد؟ حضرت امام صادق علیه السلام فرمودند: آری، من عرض کردم کمی در این باره (احکام تنجیم) برایم بگویید.

حضرت فرمودند: برای تو از اوقات مسعود و نیکو می گویم و درباره نخس و نا مناسب چیزی نمی گویم. خداوند (جل اسمه) نماز فجر را در اولین ساعت واجب گردانید، و این ساعت سعد است، و نماز ظهر را در ساعت هفتم واجب گردانید، و این ساعت سعد است، و نماز عصر را در ساعت نهم قرار داد، که فریضه است و این ساعتی سعد می باشد، و مغرب را در اولین ساعت شب قرار داد، که واجب بوده و این ساعت سعد است، و نماز عشاء را در ساعت سوم قرار داد که فریضه بوده و این ساعتی سعد است.^۱

(۲) - از کلام شریف فوق استفاده می شود که اوقات فرایض بعد از بجای آوردن آنها، هنگام نیکو و خجسته ای برای شروع امور است.

(۱) المناقب، ابن شهر آشوب ج ۶ ص ۲۶۵، بحار الأنوار ج ۵۵ ص ۲۴۹ ح ۳۲۲.

(۳) - منظور از تعبیر: ساعت، در کلام حضرت علیه السلام؛ ساعت عرفی معادل شصت دقیقه نبوده، بلکه مقصود ساعت فلکی می باشد، و این بر حسب فصول متفاوت است، که با تقسیم مقدار شب یا روز در هر فصل بر ۱۲ بدست می آید .

(۴) - حضرات معصومین علیهم السلام به مقدار ظرفیت شخص مطالب را بیان می نمودند، و با توجه به اینکه پرسشگر برای اولین بار است که به عنوان علم صحیح به مطلبی از تجسیم گوش می دهد، لذا محدوده بیان امام علیه السلام به قدر شنونده بوده، نه اینکه حضرتش در مقام بیان همه مطالب یا تمام دقایق اوقات مسعود؛ یا تمام جزئیات مربوط به این اوقات باشند .

(۵) - با ملاحظه نا آشنایی پرسشگر و آمادگی وی؛ حضرت علیه السلام تنها از سعودت و خجستگی اوقات فرایض برای او صحبت کردند، که هر شخص مسلمان معمولی هم توان درکش را داشته باشد، ولی جزئیات و تفصیل دیگر را بیان ننموده اند، که فرضا اگر ساعتی به طبع اولی اش مسعود باشد، ولی عامل غیر سعد دیگری مانند قمر در عقرب در همان وقت مصادف شده است، این حکمش با اوقات فرایض در شرایط معمولی یکسان نیست، هر چند که در هنگام قمر در عقرب نیز همین اوقات فرایض از اوقات دیگر آن بهتر است، یا دیگر تناسبها و عدم تناسبهای فلکی (که بر حسب شخص و کار و تاریخ متفاوت است)، و خلاصه اینکه این طور مطالب تفصیلی را در مقام بیانش نبوده اند، و تفاوت حکمش این اوقات تعارضی هم با فرمایش اولیه حضرت علیه السلام (که فرموده اند اوقات فرایض نیکو و مسعود است) ندارد .

مانند اینکه اگر از شخص مطلعی پرسند که برای تغییر آب و هوا و استراحت تعطیلات؛ چه وقتی برای رفتن به منطقه کوهستانی و سردسیر مناسب است؟ و او تابستان را معرفی کند، پس اگر شخص بیمار شده و با شرایط سختی بیماری خود به آنجا سفر کند و در رنج باشد، یا اینکه در وقت سفر موانعی برایش پیش بیاید که این سفر را برایش نامطلوب نماید، یا سفر در آن وقت اتفاقا مواجه با وقوع سیل یا تغییر هوا بر خلاف شرایط فصل بشود، رخداد این موارد خللی در نظر اول (تناسب تابستان برای سفر به منطقه کوهستانی و سردسیر) وارد نمی کند .

امید است که همه اوقات ما به برکت نور حضور مولا علیه السلام و خدمت مسیر حق مسعود و خجسته باشد .

والحمد لله رب العالمین